

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економіки підприємства

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

**студентами напрямів підготовки
6.030504 Економіка підприємства
6.030502 Економічна кібернетика**

**Дніпропетровськ
НГУ
2015**

Солодовник Л.М.

Економіка підприємства. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи студентами напрямів підготовки 6.030504 Економіка підприємства та 6.030502 Економічна кібернетика / Л.М. Солодовник, О.М. Ащеулова, С.М. Шагоян, В.В. Цихмистро; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2015. – 36 с.

Автори:

Л.М. Солодовник, проф., докт. техн. наук (розділи 1,2, 3 (3.1 – 3.2));

О.М. Ащеулова, ст. викл. (розділ 3 (3.2 – 3.6.));

С.М. Шагоян, ас. (розділ 3 (3.7 – 3.9))

В.В. Цихмистро, ас. (розділи 3 (3.9), 4)

Затверджено методичною комісією з напряму підготовки 6.030504 Економіка підприємства (протокол № 1 від 23.02.2015 р.) за поданням кафедри економіки підприємства (протокол № 8 від 16.02.2015 р.).

Методичні рекомендації призначено для самостійної роботи студентів напрямів підготовки 6.030504 Економіка підприємства та 6.030502 Економічна кібернетика під час виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємства».

Подано методичні засади виконання й захисту курсової роботи з дисципліни «Економіка підприємства». Зокрема, формулюються навчальні цілі роботи, розглядається організаційна методика її виконання, структура й рекомендації щодо обсягу розділів та вимоги до їх написання. Матеріали доповнені переліком необхідної літератури, описано порядок виконання та вимоги до оформлення курсової роботи, наведено критерії оцінювання.

Рекомендації орієнтовано на теоретичну та методичну підтримку навчальної діяльності студентів.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри економіки підприємства д-р екон. наук, проф. В.М. Шаповал

1. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Економіка підприємства» є частиною навчального процесу з економіки підприємства, сприяє розвитку, закріпленню та поглибленню теоретичних знань студентів, набуттю навичок самостійної науково-дослідницької роботи. Метою курсової роботи є освоєння методики економічних розрахунків, що проводяться на стадії створення нового промислового підприємства.

Дана курсова робота призначена для закріплення здобутих теоретичних знань та набутих навичок у сфері економічних розрахунків при проектуванні роботи створюваного підприємства (на прикладі умовного підприємства).

Основними задачами курсової роботи є наступні:

- розвиток у студентів навичок самостійної роботи;
- освоєння методики економічних розрахунків;
- вміння проводити аналіз економічних показників, робити відповідні висновки;
- набуття досвіду використання спеціальних літературних джерел.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОМЕНТИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу студент виконує самостійно, періодично консультуючись з керівником. Під час написання курсової роботи студент повинен: отримати завдання; при виконанні курсової роботи використовувати інформаційне й методичне забезпечення; відвідувати консультації керівника та враховувати його зауваження і оперативно виконувати методичні вказівки; подати готову роботу на перевірку керівникові не пізніше ніж за три дні до захисту; систематизувати основні положення курсової роботи й захистити її перед комісією.

Керівник курсової роботи повинен: керувати виконанням курсової роботи відповідно до аудиторних занять і графіка консультацій; інформувати на засіданні кафедри про хід виконання курсової роботи; перевірити та оцінити якість її виконання; провести підготовку студента до захисту роботи перед комісією.

Вимоги до окремих розділів курсової роботи:

- титульний аркуш виконується відповідно до форми, зразок якої наведено в Додатку А.
- індивідуальне завдання формулюється з максимальною конкретизацією результатів, що будуть отримані в кожній частині роботи (Додаток Б).
- вихідні дані для роботи подаються в Додатку В.
- основою для виконання курсової роботи є навчальний матеріал дисципліни «Економіка підприємства».

Курсова робота виконується згідно з тематикою що відповідає вимогам цих методичних матеріалів, навчальній програмі дисциплін та вимогам відповідних освітньо-кваліфікаційних характеристик бакалаврів.

3. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Структура та обсяги складових елементів курсової роботи

Курсову роботу умовно можна поділити на три частини: вступну, основну й заключну.

Вступна частина формулює загальні підходи в досягненні мети та вирішенні завдань курсової роботи. Розрахункова частина розкриває сутність завдань курсової роботи та методи їх вирішення. Заключна частина присвячена узагальненню матеріалу, формулюванню висновків.

Розрахункова частина складається з 3 логічно підпорядкованих, послідовно виконуваних етапів:

- визначення потреби в активах, виходячи з якої розраховується величина капітальних вкладень, необхідних для реалізації проекту створення підприємства;
- проведення розрахунку експлуатаційних витрат (собівартості), за допомогою якого визначаються витрати, необхідні для функціонування підприємства;
- розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства, за якими оцінюється очікуваний економічний ефект створення нового підприємства.

Курсова робота виконується кожним студентом на основі індивідуальних вихідних даних (Додаток В).

Виконуючи роботу, студент повинен якомога ширше залучати найновішу інформацію, що стосується теми роботи. В перелік літератури мають бути включені праці вітчизняних та іноземних авторів за обраною тематикою, статті із журналів та газет, нормативні матеріали.

3.2. Загальна характеристика підприємства

В курсовій роботі розглядаються питання створення підприємства, що випускає комплектуючі мотор-компресори. Компресори призначені для комплектації холодильників та морозильників. Освоєння виробництва цих компресорів дозволило створити сучасні за технічним рівнем та конкурентоспроможні холодильники, що мають великий попит у населення.

Конструкція компресора герметична, поршневого типу із вбудованим електродвигуном, внутрішньою 3-крапковою системою опори та відцентрованою в'язкістю системою подання мастила. Пускозахисне реле знаходиться безпосередньо на корпусі. Виріб можна встановлювати на будь-які моделі побутового холодильного обладнання.

Цілі створення підприємства:

- найбільш повно задовольнити потреби вітчизняних виробників побутових холодильників в якісних комплектуючих, в результаті чого відпадає необхідність в імпорті;
- покращення технічних характеристик та якості виробів, підвищення

конкурентоспроможності, що дозволить вихід продукції на експорт;
 – вирішення деяких екологічних проблем, пов'язаних з перспективою використання в складі агрегату неагресивного хладогенту.

Нормативно-довідкові дані необхідні для розрахунків наведені в Додатку В.

3.3. Виробнича програма та інвестиції для створення підприємства

Обсяги реалізації продукції прийняті на основі проведеного аналізу ринків реалізації продукції та договорів купівлі – продажу.

Вихідні дані для розрахунків наведені в Додатку В.

Економічне обґрунтування створення нового підприємства передбачає зіставлення початкових витрат на організацію підприємства з його поточної прибутковістю. Для цього необхідно насамперед визначити розмір початкового капіталу, необхідного на інвестиційній стадії проекту створення підприємства, і вибрати раціональні джерела його формування. Початковий капітал може бути утворений за рахунок коштів засновників (акціонерів) підприємства, а також позикових коштів, залучених у формі банківського кредиту. У курсовій роботі величина початкового капіталу визначається як сума проєктованих витрат, що здійснюються на інвестиційній стадії процесу організації нового підприємства, і розраховується за формулою (3.1):

$$K_n = K_{np} + K_{o.c} + K_{n.a} + K_{об} \quad (3.1)$$

де K_{np} – передвиробничі витрати, тис. грн;
 $K_{o.c}$ – капіталовкладення в основні засоби, тис. грн;
 $K_{n.a}$ – капіталовкладення в нематеріальні активи;
 $K_{об}$ – капіталовкладення в оборотні кошти, тис. грн.

До складу передвиробничих витрат включаються витрати: на проведення маркетингових досліджень, дослідно-конструкторських і технологічних робіт зі створення технічної документації на нову продукцію, проведення інших робіт по створенню підприємства та організації виробничого процесу. У курсовій роботі прийнято припущення, що всі ці роботи вже проведені, а сумарні витрати на їх проведення (K_{np}) в 1,5 рази чисельно перевищують вартість нематеріальних активів $K_{n.a}$, зазначену в Додатку В. При визначенні величини початкового капіталу (табл. 3.1) враховується вартість основних та обігових коштів.

Таблиця 3.1

Потреба в виробничому капіталі

Показник	Значення, тис. грн.
Передвиробничі витрати	
Інвестиції в нематеріальні активи	
Інвестиції в основні засоби, в т.ч.:	
будівлі	
обладнання	

транспортні засоби	
Інвестиції в оборотні кошти	
виробничі запаси	
готова продукція	
Потреба в початковому капіталі, всього	

Розмір капітальних вкладень для створення будівель та споруд, необхідних для здійснення виробничої діяльності розраховуються виходячи з встановленої площі будівель та споруд необхідних для виробничої діяльності та їх визначеної вартості (вихідні данні наведені в Додатку В).

Загальна вартість будівель та споруд визначається за формулою (3.2):

$$B = B_{\text{буд}} + B_{\text{спор}}, \quad (3.2)$$

де $B_{\text{буд}}$ – вартість будівель, тис. грн;
 $B_{\text{спор}}$ – вартість споруд, тис. грн.

Вартість будівель визначається за формулою 3.3:

$$B_{\text{буд}} = S \cdot C, \quad (3.3)$$

де S – площа виробничих будівель, м²,
 C – вартість створення 1 м² площі виробничих будівель, тис. грн.

Вартість споруд визначається за формулою (3.4):

$$B_{\text{спор}} = 0,3 \cdot B_{\text{буд}} \quad (3.4)$$

Розмір капітальних вкладень для забезпечення виробництва робочими машинами та обладнанням розраховується виходячи з кількості одиниць обладнання.

Кількість одиниць обладнання визначається за формулою (3.5):

$$K = \frac{M \cdot K_m}{\Gamma_{\phi} \cdot \Pi_m} \quad (3.5)$$

де M – необхідна маса сировини, кг;
 K_m – технологічний коефіцієнт, ($K_m = 1,1$);
 Γ_{ϕ} – річний фонд ефективного робочого часу, год.;
 Π – продуктивність обладнання, кг/год.

$$\Gamma_{\phi} = T_{\text{др}} \cdot T_{\text{зм}}, \quad (3.6)$$

де $T_{\text{др}}$ – кількість робочих днів за рік, дн. ($T_{\text{др}} = 260$ дн.);

$T_{зм}$ – кількість годин за зміну, год. ($T_{зм} = 8 \text{ год.}$).

Для визначення потреби в обладнанні та робочих машинах визначається необхідна маса сировини та матеріалів (табл. 3.2). Розрахунок потреби в обладнанні та його вартість здійснюється за допомогою таблиці 3.3 та таблиці 3.4

Таблиця 3.2

Річна потреба в сировині та матеріалах

Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Необхідна кількість, од. на рік		
		Компресор тип 1	Компресор тип 2	Компресор тип 3
Стрічка сталевая	т	2000	1800	1100
Чавун ливарний	т	2000	1800	1100
Емаль дротова	т	820	740	450
Динамна сталь	т	1813	1650	1000
Срібло	т	1,2	1,1	0,60
Мідні труби	т	240	210	130
Труби на змійовик	п.м.	240	220	140
Емаль чорна	т	60	55	35

Таблиця 3.3

Розрахунок загальної потреби в обладнанні

Найменування обладнання	Маса сировини та матеріалів	Технологічний коефіцієнт	Річний фонд ефективного робочого часу	Продуктивність обладнання, кг/год	Загальна кількість обладнання
Обладнання для обробки стрічки сталевая		1,1		150	
Обладнання для обробки чавуну ливарного				80	
Обладнання для нанесення емалі дротової				240	
Обладнання для обробки динамної сталі				90	
Обладнання для нанесення срібла				0,5	
Обладнання для виготовлення мідної труби				60	
Обладнання для виготовлення трубки на змійовик				80	

Таблиця 3.4

Розрахунок вартості обладнання

Найменування обладнання	Кількість	Вартість одиниці	Загальна вартість
Обладнання для обробки стрічки сталевая			
Обладнання для обробки чавуну ливарного			
Обладнання для нанесення емалі дротової			
Обладнання для обробки динамної сталі			
Обладнання для нанесення срібла			
Обладнання для виготовлення мідної труби			
Обладнання для виготовлення трубки на змійовик			

Розмір капітальних вкладень для забезпечення виробництва транспортними засобами.

Визначається необхідна кількість транспортних засобів (N) для доставки сировини та матеріалів, а також готової продукції.

Загальна вартість транспортних засобів визначається як добуток кількості транспортних засобів (N) та їх ринкової вартості.

$$N = \frac{Q}{\Pi}, \quad (3.7)$$

де Q – обсяг перевезень, т;
 Π – продуктивність транспортних засобів, т/год.

$$\Pi = \frac{Q_6}{T_p} \cdot (1 + K_{рез}), \quad (3.8)$$

де Q_6 – вантажопідйомність, т;
 T_p – час рейсу, год.

$$T_p = \frac{L}{V_{сер}}, \quad (3.9)$$

де L – довжина транспортування вантажів, км;
 V – середня швидкість руху транспортного засобу, км/год.

Вихідні данні для розрахунку необхідної кількості транспортних засобів наведені в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Вихідні данні для розрахунку необхідної кількості транспортних засобів

Найменування	Вартість транспортного засобу, тис. грн	Вантажопідйомність, т	Середня швидкість руху транспортного засобу, км/год.	Довжина транспортування вантажів, км	Загальна кількість транспортних засобів, од.	Загальна вартість транспортних засобів, тис. грн
для перевезення сировини та матеріалів						
Компресор Тип 1			80	12		
Компресор Тип 2				10		
Компресор Тип 3				15		
для перевезення готової продукції						
Компресор Тип 1			60	50		
Компресор Тип 2				60		
Компресор Тип 3				55		

Розрахунок потреби в обігових коштах здійснюється відповідно до нормативів обігових коштів.

Для нормальної організації процесу виробництва і реалізації продукції

поряд з основними підприємству необхідні оборотні кошти, які включають в себе:

– вартість предметів праці, що перебувають у сфері виробництва, виробничих запасів (сировина, матеріали, комплектуючі вироби) і незавершеного виробництва (деталі і складальні одиниці, що знаходяться на різних стадіях виробничого процесу);

– вартість готової продукції, що знаходиться на складі підприємства і що очікує відвантаження споживачам, а також продукції, відвантаженої споживачам, але не оплаченої ними;

– грошові кошти на рахунках і в касі підприємства.

Розміри виробничих запасів, готової продукції на складі, палива, тари, запасних частин, енергоносіїв, малоцінні та швидкозношувані предмети, витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво, що плануються підприємством з урахуванням тривалості виробничо-збутового циклу, характеристик попиту на продукцію, витрат на зберігання і транспортування виробничих запасів і готової продукції та інших факторів. По кожному з елементів оборотних коштів встановлюються нормативи, на основі яких відбувається планування потреби в оборотних коштах.

Норматив обігових коштів – це мінімальна сума грошових коштів, постійно необхідна підприємству для його виробничої діяльності.

Норма обігових коштів – це виражена у відносних величинах (днях, процентах) мінімальна потреба в окремих видах товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують безперебійний, ритмічний процес виробництва.

Норматив обігових коштів (H) в грошовому виразі за основними елементами виробничих запасів визначається за формулою (3.10):

$$H = P * D, \quad (3.10)$$

де P – середньоденні витрати матеріалів за кошторисом витрат на виробництво за даним елементом витрат, грн;

D – середня норма запасу для даного елемента обігових коштів, дні.

Склад норми запасу в днях по сировині, основним матеріалам та купівельним напівфабрикатам: підготовчий запас, поточний запас, страховий запас, транспортний запас.

Середній інтервал поставок товарно-матеріальних цінностей визначається за формулою (3.11):

$$I_n = 360 / P, \quad (3.11)$$

де 360 – кількість календарних днів в році, дн.;

P – кількість поставок в звітному році.

Норма поточного (складського) запасу визначається за формулою (3.12):

$$Z_n = I_n / 2, \quad (3.12)$$

де I_n – середній інтервал поставок товарно-матеріальних цінностей.

Норма страхового запасу встановлюється в розмірі 50 % від поточного.

Таблиця 3.6

Розрахунок норми поточного запасу товарно-матеріальних цінностей (Z_m)

Найменування матеріалів	Кількість поставок	Обсяг витрат у % від кошторисної вартості	Середній інтервал поставок	Норма поточного запасу
Стрічка сталева	20	10		
Чавун ливарний	15	8		
Емаль дротова	10	8		
Динамна сталь	10	25		
Срібло	5	4		
Мідні труби	10	20		
Труби на змійовик	15	15		
Емаль чорна	8	10		
Усього		100		

Середньозважена норма поточного запасу ($Z_{n.ср}$) розраховується за формулою (3.13):

$$Z_{n.ср} = (\sum Z_{ni} \times O) / 100, \quad (3.13)$$

де O – обсяг витрат у % від кошторисної вартості.

Таблиця 3.7

Розрахунок середньої норми запасу сировини та матеріалів

Найменування матеріалів	Кількість планових поставок	Обсяг витрат в % до кошторису	Норма запасу				
			Транспортний запас	Поточний запас	Страховий запас	Підготовчий запас	Загальна норма
Стрічка сталева	20	10	2			1	
Чавун ливарний	15	8	2			1	
Емаль дротова	10	8	3			1	
Динамна сталь	10	25	3			1	
Срібло	5	4	2			1	
Мідні труби	10	20	2			1	
Труби на змійовик	15	15	3			1	
Емаль чорна	8	10	3			1	
Усього		100	20			8	

Середньозважена норма запасу сировини, матеріалів та напівфабрикатів визначається за формулою (3.14):

$$D = Z_n \times O, \quad (3.14)$$

де Z_n – загальна норма запасу сировини, матеріалів та напівфабрикатів, (дн.)

Норма запасу тари розраховується за формулою (3.15):

$$Z_m = \sum(Z_{m,i} \times U_i) / 100, \quad (3.15)$$

де $Z_{m,i}$ – норма запасу i -тої тари, дн.;
 U_i – питома вага вартості витрат тари, %.

Норма обігових коштів на створення запасу готової продукції (Z_2) розраховується за формулою (3.16):

$$Z_2 = \sum(Z_{2,i} \times U_{2,i}) / 100, \quad (3.16)$$

де $Z_{2,i}$ – норма обігових коштів на готову продукцію, дн;
 $U_{2,i}$ – питома вага виробів в товарній продукції, %

Таблиця 3.8

Розрахунок середньої норми запасу та нормативу обігових коштів на тару методом прямого розрахунку

Вид тари	Норма запасу тари, дн.	Питома вага вартості витрат тари	Ододенні витрати, тис. грн	Норма запасу
Купівельна тара	4	60	2	
Тара власного виробництва	2	35	3	
Тара, що вертається	5	5	1	
Всього		100	6	

Таблиця 3.9

Розрахунок норми та нормативу обігових коштів на створення запасу готової продукції

Найменування виробу	Упакування, маркування, добірка, комплектування	Вантаження	Оформлення рахунків та надання до банку	Норма обігових коштів на готову продукцію	Питома вага виробів в товарній продукції, %	Норма запасу
Компресор Тип 1	1	1	3			
Компресор Тип 2	1	1	3			
Компресор Тип 3	1	1	3			

Норматив обігових коштів на створення запасу готової продукції розраховується за формулою (3.17):

$$H_z = Z_2 \times C_{дн}, \quad (3.17)$$

де $C_{дн}$ – денна виробнича собівартість, грн.

Норматив обігових засобів на запасні частини становлять 5% від вартості матеріалів.

Норматив обігових засобів малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), на витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво становлять 2% від вартості матеріалів.

Норматив обігових засобів на електроенергію приймається в розмірі 30% від вартості матеріалів.

Таблиця 3.10

Розрахунок загального нормативу обігових коштів в цілому по підприємству,
тис. грн.

Найменування виробу	Матеріали (в тому числі допо- міжні)	Паливо	Тара	Запасні частини для ремонтів обладнання	МШП, витрати май- бутніх періодів та незавершене вироб- ництво становлять	Електроенергія	Готова продукція	Загальний норматив обігових коштів (сума гр. 2 – 9)
Компресор Тип 1								
Компресор Тип 2								
Компресор Тип 3								
Всього								

3.4. Розрахунок чисельності робітників

Трудовий колектив будь-якого промислового підприємства складається з основних і допоміжних робітників, фахівців, службовців і управлінського персоналу.

Основні робочі виконують на підприємстві операції основного технологічного процесу. Явочна чисельність основних робітників для проектного підприємства визначається виходячи з кількості одиниць обладнання, тривалості робочої зміни (приймається 8 ч.) і кількості робочих днів у році (приймається 260).

Допоміжні робітники підтримують нормальне функціонування основного виробництва на підприємстві, забезпечуючи робочі місця необхідним інструментом, здійснюючи ремонт обладнання, виконуючи транспортні і складські операції. Чисельність допоміжних робітників на підприємстві приймається в розмірі 35% від загальної кількості основних робочих.

Облікова чисельність робітників:

$$Ч_{\text{обл}} = Ч_{\text{яв}} \cdot X \cdot K_{\text{обл}}, \text{ чол.} \quad (3.18)$$

де $K_{\text{обл}}$ – коефіцієнт облікового складу, ($K_{\text{обл}} = 1,1$).

Чисельність керівників, фахівців і службовців визначається за штатним розкладом.

Відрахування на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок) – 37% від фонду оплати праці персоналу підприємства.

Таблиця 3.11

Потреба в персоналі та заробітній платні

Категорії працівників	Компресор Тип 1		Компресор Тип 2		Компресор Тип 3	
	Потреба в персоналі	Середньорічна зарплата, грн/люд	Потреба в персоналі	Середньорічна зарплата, грн/люд	Потреба в персоналі	Середньорічна зарплата, грн/люд
Працівники основного виробництва						
Працівники допоміжного виробництва						
Всього						

Таблиця 3.12

Розрахунок потреби в персоналі та заробітній платні за рік для працівників підприємства

Категорії робітників	Кількість робітників, люд	Годинна тарифна ставка, грн/люд.	Фонд робочого часу, год/рік	Витрати на заробітну платню за рік, грн/рік
Директор	1			
Технічний директор	1			
Начальник ділянки	3			
Інженер	9			
Всього фонд оплати праці спеціалістів				
Робітники основного виробництва				
Робітники допоміжного виробництва				
Всього фонд оплати праці робітників				
Всього фонд оплати праці персоналу підприємства				

3.5. Амортизація основних фондів підприємства

Нарахування амортизації виробничих фондів на підприємстві відбувається згідно з Податковим Кодексом України.

Амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх

корисного використання (експлуатації).

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Норми амортизації за кожною групою визначається виходячи з прийнятого на підприємстві корисного строку використання відповідно до ст. 145 Податкового Кодексу України (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Розрахунок амортизаційних відрахувань

Групи	Строк корисного використання, років	Норма амортизації	Річна сума амортизаційних відрахувань
Будівлі споруди передавальні пристрої	25		
Машини та обладнання	10		
Транспортні засоби	5		
Всього			

3.6. Розрахунок собівартості продукції

Собівартість продукції – це сукупні витрати підприємства на виробництво та реалізацію продукції в грошовому вираженні.

В курсовій роботі розрахунок собівартості одиниці продукції відбувається з урахуванням витрат, склад та порядок розрахунку яких приведено в таблиці 3.14

Таблиця 3.14

Склад та порядок розрахунку собівартості одиниці продукції

Статті витрат	Одиниця виміру	Компресор Тип 1	Компресор Тип 2	Компресор Тип 3
Витрати на матеріали				
Основна заробітна платня основних працівників				
Додаткова заробітна платня основних працівників				
Витрати на соціальні потреби				
Витрати на утримання та експлуатацію устаткування, всього				
в тому числі:				
– витрати на повне відновлення основних фондів та капітальний ремонт				
– витрати на проведення технічного огляду і технічного обслуговування				
– витрати на внутрішньозаводське переміщення вантажів				
– інші витрати				
Загальновиробничі витрати, всього				
в тому числі:				
– витрати на управління виробництвом				
– амортизація основних засобів загальновиробничого призначення				

– витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування				
---	--	--	--	--

Продовження табл. 3.14

– витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення				
– витрати на техніку безпеки та охорону навколишнього природного середовища				
Інші виробничі витрати				
Виробнича собівартість				
Витрати на збут				
Адміністративні витрати				
в тому числі:				
– утримання апарату управління підприємством				
– витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення				
– опалення, освітлення та інші комунальні послуги				
Операційна собівартість				

Витрати на утримання та експлуатацію устаткування (ВУЕО). До цієї статті калькуляції відносяться:

витрати на повне відновлення основних фондів та капітальний ремонт у вигляді амортизаційних відрахувань від вартості виробничого та підйомно-транспортного устаткування, цехового транспорту та інструментів із складу ОВФ на реконструкцію, модернізацію та капітальний ремонт фондів, що належать підприємству, обчислені за їх балансовою вартістю відповідно до встановлених норм;

витрати на проведення технічного огляду і технічного обслуговування виробничого устаткування (приймається в розмірі 1% від вартості устаткування);

витрати на внутрішньозаводське переміщення вантажів (приймається в розмірі 2% від вартості транспортних засобів);

інші витрати, пов'язані з утриманням та експлуатацією обладнання (зарплата допоміжного персоналу).

При плановому калькулюванні ВУЕО включається в собівартість виробів не прямо, а опосередковано методом розподілу ВУЕО пропорційно основній заробітній платні виробничих робочих:

$$C_{ВУЕО} = Z_{осн} \times K_{ВУЕО}, \quad (3.19)$$

де $C_{ВУЕО}$ – ВУЕО, що припадають на одиницю продукції, грн;

$K_{ВУЕО}$ – коефіцієнт ВУЕО,

i – найменування продукції.

$$K_{ВУЕО} = ВУЕО_{np} / Z_{осн,np}, \quad (3.20)$$

де $VУЄO_{np}$ – ВУЄО за рік за кошторисом підприємства, грн;
 $Z_{осн.пр}$ – річна основна заробітна платня всіх виробничих робітників підприємства, грн.

Загальновиробничі витрати (ЗВВ). До цієї статті калькуляції, відносяться витрати з обслуговування та управління цехів. Стаття комплексна і включає наступну номенклатуру елементів:

витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління) та відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління;
амортизація основних засобів загальновиробничого призначення (приймається в розмірі 10% від вартості устаткування);

витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення; витрати на удосконалення технології та організації виробництва (приймається в розмірі 2% від загальної суми амортизації);

витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень та на обслуговування виробничого процесу (приймається в розмірі 0,5% від загальної вартості матеріалів);

витрати на техніку безпеки та охорону навколишнього природного середовища (приймається в розмірі 0,2% від загальної вартості матеріалів);

Загальновиробничі витрати ($C_{опр}$) відносяться на собівартість виробу пропорційно основній заробітній платі виробничих робітників (метод не враховує вплив механізації та автоматизації процесу виготовлення виробу):

$$C_{опр} = Z_{осн.пр} \times K_{опр} \quad , \quad (3.21)$$

$$K_{опр} = ОПР / Z_{осн.цех} \quad , \quad (3.22)$$

де $K_{опр}$ – коефіцієнт загальновиробничих витрат;
 $ОПР$ – загальновиробничі витрати за рік за кошторисом, грн.

Інші виробничі витрати. До цієї статті калькуляції відносяться витрати на гарантійний ремонт і обслуговування виробленої продукції: витрати, пов'язані з утриманням персоналу, який забезпечує нормальну експлуатацію виробів споживачем в межах встановленого терміну служби (інструктажі, технічне обслуговування, налагодження, перевірка правильного використання виробу і т.д.); витрати на гарантійний ремонт і обслуговування виробленої продукції (приймається в розмірі 5% від загальної вартості матеріалів. Інші виробничі витрати ($C_{др}$) включаються безпосередньо в собівартість виробу.

Підсумовуючи витрати за всіма попередніми статтями, можна отримати виробничу собівартість виробу. Виробнича собівартість – це загальні витрати підприємства на виробництво даного виду продукції. Крім вищенаведених витрат існують витрати, які не включаються у виробничу собівартість, але враховуються при формуванні ціни продукції. Це адміністративні (загальногосподарські) витрати, витрати на збут (позавиробничі витрати), інші операційні витрати.

Адміністративні витрати включають такі загальногосподарські витрати (ЗГВ), пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства:

утримання апарату управління підприємством (сума заробітної плати управлінського персоналу);

витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (приймається в розмірі 10% від загальної суми амортизації будівель і споруд);

опалення, освітлення та інші комунальні послуги, охорона (приймається в розмірі 15% від загальної суми амортизації будівель і споруд).

Загальногосподарські витрати відносяться на собівартість пропорційно основній заробітній платі виробничих робітників (метод не враховує вплив рівня механізації та автоматизації процесу виготовлення виробу):

$$C_{ЗГВ} = Z_{осн.пр} \times K_{ЗГВ} , \quad (3.33)$$

$$K_{ЗГВ} = ЗГВ / Z_{осн.пр} , \quad (3.34)$$

Витрати на збут включають витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг): витрати пакувальних матеріалів для готової продукції на складах; витрати на ремонт тари; оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділу, що забезпечують збут; витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); витрати на передпродажну підготовку товарів; витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг (приймається в розмірі 0,5 % від виробничої собівартості).

Витрати на збут безпосередньо відносяться на собівартість виробу. При неможливості прямого включення їх розраховують за формулою:

$$C_{ВПР} = (C_{пр} + C_{ЗГВ}) K_{ВПР} , \quad (3.35)$$

$$K_{ВПР} = ПВВ / C_{пр} , \quad (3.36)$$

де $K_{ВПР}$ – коефіцієнт позавиробничих витрат (витрат на збут);
 $ПВВ$ – позавиробничі витрати (витрати на збут) по підприємству за рік, грн.

3.7. Розрахунок прибутку

Прибуток – є узагальнюючим економічним показником, що характеризує фінансові результати господарської діяльності підприємства.

Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток) визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції (без врахування ПДВ, акцизів, митних зборів) та витратами на її виробництво та реалізації. Є джерелом з якого відбуваються обов'язкові платежі до бюджету.

Чистий прибуток, частина, що залишається після сплати обов'язкових платежів направляється на погашення кредитів, на виплату дивідендів або ана-

логічні платежі учасникам підприємства.

Частина, що залишається після всіх виплат – нерозподілений прибуток підприємства, використовується на розвиток виробничої бази підприємства, на утримання об'єктів соціально-культурного призначення та житлово-комунального господарства, а також на придбання акцій та інших цінних паперів, що дозволяють отримувати додатковий прибуток.

Порядок розрахунку та розподілу прибутку наведено в таблиці 3.15.

3.8. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства

Метою економічного аналізу господарської діяльності спроектованого підприємства є оцінка його конкурентоспроможності на ринку промислового капіталу, а також його платоспроможності, фінансової стійкості, перспектив розвитку, але головне – знаходження резервів подальшого поліпшення перерахованих показників, які є критеріями для порівняння економічного стану підприємства як з попереднім (базовим) його станом, так і з показниками діяльності підприємств-конкурентів.

Таблиця 3.15

Розрахунок прибутку, тис. грн

Стаття	Вид продукції		
	Компресор Тип 1	Компресор Тип 2	Компресор Тип 3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)			
Валовий:			
прибуток			
збиток			
Адміністративні витрати			
Витрати на збут			
Інші операційні витрати			
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток			
збиток			
Інші витрати			
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток			
збиток			
Податок на прибуток			
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування			
Чистий фінансовий результат:			
прибуток			
збиток			

Результативність діяльності підприємства характеризується наступними показниками: показниками ефективності; періодом окупності капіталу; точкою безбиткового господарювання.

Економічна ефективність – відносний показник, що прирівнює одержаний ефект з витратами, що зумовили даний ефект, або з ресурсами, використаними для його досягнення (наприклад, це показники капіталовіддачі і коефіцієнт обіговості обігових, які характеризують, відповідно, ефективність використання основних фондів і обігових коштів).

Капіталовіддача (Φ_v) показує, скільки продукції (у вартісному виразі) випущено на 1 грошову одиницю вартості основних засобів:

$$\Phi_v = B_p / O\Phi_{cp.p} , \quad (3.37)$$

де B_p – річна виручка підприємства, розрахована раніше;
 $O\Phi_{cp.p}$ – середньорічна вартість основних засобів (приймається умовно у розмірі вартості устаткування і приміщень, розрахованої раніше).

Коефіцієнт обіговості $K_{об}$ характеризує число оборотів, яке здійснює оборотні кошти за певний період часу:

$$K_{об} = B_p / OC_o , \quad (3.38)$$

де B_p – річна виручка підприємства, розрахована раніше;
 OC_o – середні залишки обігових коштів (приймаються умовно у розмірі загальної потреби підприємства в оборотних коштах, розрахованої раніше).

Ступінь прибутковості підприємства можна оцінити за допомогою показників рентабельності, серед яких основні показники:

– рентабельність продукції (R_n) розраховується як відношення прибутку від реалізації продукції ($\Pi_{вал}$) до витрат на її виробництво і реалізацію (Z_{np}):

$$R_n = \Pi_{вал} / Z_{np} , \quad (3.39)$$

Для одиниці продукції i -го виду прибуток від її виробництва і реалізації $\Pi_{pi} = Ц_i - C_{ni}$, витрати на її виробництво і на реалізацію дорівнюють повній собівартості C_{ni} , розрахованій раніше.

Порівняння видів продукції, що випускається, за даним показником є одним з основних критеріїв оцінки продуктової (номенклатурної) політики підприємства, а також орієнтує виробника на пошук резервів зниження собівартості продукції;

– рентабельність активів (R_a) – відношення балансового прибутку до середньорічної вартості всіх активів підприємства (K_{cp}). Цей показник характеризує, наскільки ефективно використовуються основні і обігові кошти підприємства і представляє інтерес для кредитних і фінансових установ, ділових партнерів, тощо.

Період окупності капіталу (T) – це відношення капіталу (K) до суми чистого прибутку і амортизації:

$$T = K / (П_q + A) , \quad (3.40)$$

Цей параметр показує, через скільки років окупляться вкладені в дане підприємство кошти K при незмінних умовах виробничо-фінансової діяльності

Всі дані по економічному аналізу діяльності підприємства доцільно звести в таблицю 3.16.

Таблиця 3.16

Результати економічного аналізу діяльності підприємства

Показник	Одиниця виміру	Значення
Капіталовіддача	грн/грн	
Коефіцієнт обіговості	об.	
Рентабельність:		
Компресора тип 1	%	
Компресор тип 2	%	
Компресор тип 2	%	
Рентабельність активів	%	
Період окупності капіталу	рік	

3.9 Оцінка ефективності створення підприємства

Оцінка економічного ефекту створення підприємства проводиться на основі показників загальна накопичена величина дисконтованих доходів (ДД) і чистий приведений ефект (ЧДД), відповідно, розраховуються за формулами:

$$ДД = \sum_{i=1}^T \frac{P_i}{(1+E)^t} , \quad (3.41)$$

$$ЧДД = \sum_{i=1}^T \frac{P_i}{(1+E)^t} - K \quad (3.42)$$

де $\frac{1}{(1+E)^t}$ – дисконтний множник за t років,

P_i – доход i -того року.

$$P_i = ЧП_i + A_i , \quad (3.43)$$

де $ЧП_i$ – чистий прибуток i -того року;

A_i – амортизаційні відрахування;

E – норма прибутку.

У курсовій роботі початкові інвестиції в проект визначаються як величина капітальних вкладень власних коштів учасників проекту в створюване підприємство (K).

Тривалість інвестиційного періоду (життєвого циклу проекту) приймається рівною п'яти рокам ($T = 5$ років), а як інтервал інвестиційного періоду приймається рік.

Оскільки підприємство створюється з залученням тільки власних коштів (кредити відсутні), то з урахуванням прийнятих в курсовому проекті припущень можна вважати, що чистий прибуток підприємства буде величиною постійною протягом всього інвестиційного періоду.

Якщо в результаті розрахунку економічного ефекту значення ЧДД > 0 , то це свідчить про те, що кошти засновників, дозволяють отримати дохід більший, ніж дохід від вкладення цих коштів на депозитний рахунок в банк або в державні цінні папери, і тому, створення нового підприємства є економічно вигідним.

Якщо спроектований варіант організації нового підприємства не дозволяє отримати позитивний ефект, то слід проаналізувати окремі рішення, прийняті на попередніх етапах виконання роботи. Зокрема, рекомендується переглянути склад початкового капіталу, змінити співвідношення купованого у власність та орендованого майна, відмовитися від кредиту, по можливості скоротити чисельність допоміжного та адміністративно-управлінського персоналу, розглянути вплив змінності роботи підприємства на собівартість виробленої продукції, тощо. За інших рівних умов необхідно визначити час (T), коли чистий дисконтований дохід матиме позитивне значення.

3.10. Вибір варіанта технології виробництва компресорів

Важливим джерелом скорочення витрат та збільшення прибутку є вибір оптимальної технології виробництва.

Існує два варіанта виробництва компресорів.

Варіант 1. Підприємство випускає готову продукцію за традиційною технологією виробництва компресорів.

Витрати при цьому складатимуть: постійні $Z_{ном.1}$ млн. грн. за рік; змінні C_{num1} грн на одиницю продукції.

Варіант 2. підприємство купує додаткове обладнання, яке дозволяє автоматизувати низку операцій при збиранні компресорів.

При цьому витрати складатимуть: постійні $Z_{ном.2}$ млн. грн. за рік; змінні C_{num2} грн на одиницю продукції.

Ціна реалізації одного виробу – середньозважене значення розрахункової ціни одиниці виробу по підприємству.

Необхідно визначити обсяг виробництва при якому будуть рівноцінними області ефективного застосування технологій, що розглядаються.

Для вирішення даного питання необхідно визначити точку беззбитковості виробництва.

Точка беззбитковості виробництва.

Концепція беззбиткового господарювання може бути виражена у вигляді простого питання: скільки одиниць продукції необхідно продати для відшкодування проведених для цього витрат.

Відповідно, ціни на продукцію встановлюються так, щоб відшкодувати всі умовно-змінні витрати і одержати надбавку, достатню для покриття умовно-постійних витрат і отримання прибутку.

Як тільки буде продана кількість одиниць продукції ($Q_{без}$), достатня для того, щоб відшкодувати умовно-постійні і умовно-змінні витрати (повну собівартість), кожна продана понад це одиниця продукції принесе прибуток, причому приріст кількості даного прибутку залежить від співвідношення умовно-постійних і умовно-змінних витрат в структурі повної собівартості.

Таким чином, як тільки обсяг проданих одиниць продукції досягне мінімального значення, достатнього для покриття повної собівартості, підприємство починає одержувати прибуток, який росте швидше, ніж цей обсяг. Аналогічний ефект спостерігається у разі скорочення обсягів господарської діяльності, тобто темпи зниження прибутку і збільшення збитків випереджають темпи зменшення обсягів продажів.

Обсяг беззбиткового виробництва за варіантами, що розглядаються:

$$Q_{без.1} = \frac{Z_{пост.1}}{Ц - C_{num.1}}, \quad (3.44)$$

$$Q_{без.2} = \frac{Z_{пост.2}}{Ц - C_{num.2}}, \quad (3.45)$$

де $Z_{пост.1}, Z_{пост.2}$ – відповідно постійні витрати за варіантами 1 і 2; грн.;

$C_{num.1}, C_{num.2}$ – змінні витрати на одиницю продукції за варіантами 1 і 2; грн.;

Обсяг виробництва, при якому обидва варіанти будуть рівноцінними визначається за формулою:

$$Q_{рівн} = \frac{Z_{пост.1} - Z_{пост.2}}{C_{num.2} - C_{num.1}} \quad (3.46)$$

Для визначення області ефективного застосування за варіантами використовують графічний метод (рис. 3.1). На вісі абсцис – обсяг виробництва, вісь ординат – прибуток. Виходячи з графіка необхідно зробити висновки по варіантах щодо ефективного обсягу виробництва за варіантами, що розглядаються.

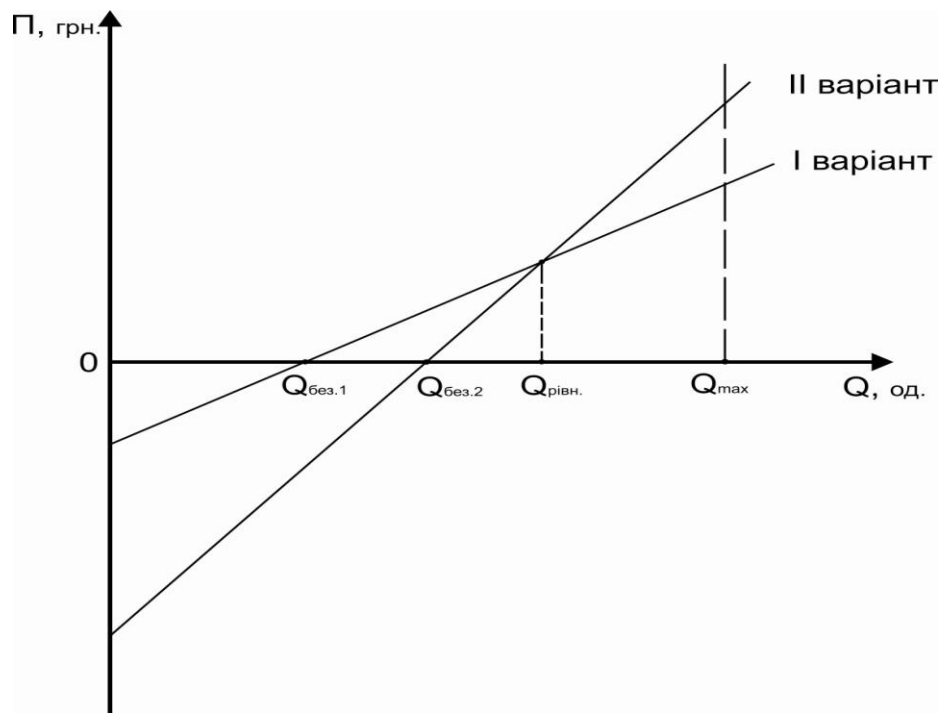

Рис.3.1. Визначення беззбиткового обсягу виробництва

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до оформлення виконаної курсової роботи такі: чіткість побудови, логічна послідовність викладу матеріалу, перспективність аргументації, стислість і точність визначень, що виключає можливість неоднозначного їх тлумачення, доказовість висновків.

Курсову роботу друкують за допомогою комп'ютера відповідно до вимог стандарту (ДСТУ 3008 – 95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення). Текст основної частини курсової роботи членують на розділи й підрозділи. Назви розділів друкують великими літерами перед текстом по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Переноси слів у заголовках не дозволяються. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовками і текстом повинна дорівнювати 3 інтервалам. Кожну структурну частину курсової роботи (зміст, розділи, список бібліографічних джерел, кожний додаток) необхідно починати з нової сторінки. Нумерація сторінок має бути наскрізною і подаватися арабськими цифрами внизу посередині сторінки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не ставлять. Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи нумерують у межах кожного розділу (наприклад, 1.2). Стель викладу матеріалу має бути строгим і стриманим. Слід використовувати загальноприйнятту управлінську термінологію, скорочення слів у тексті та ілюстраціях не допускається.

Цифровий матеріал курсової роботи оформляють у вигляді таблиць з дотриманням таких правил їхнього складання:

1. Кожна таблиця супроводжується тематичним заголовком, що розмі-

щують посередині над її головкою. Праворуч над тематичним заголовком подають нумерацію таблиці (слово «Таблиця» з її порядковим номером).

2. Заголовки стовпців таблиці починають з великої літери, підзаголовки – з малої.

3. Стовпці таблиць не нумерують.

4. Позначення наведених одиниць виміру повинне відповідати загальноприйнятим стандартам.

5. Числа в таблицях повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

6. При побудові таблиці слід дотримуватися збереження певних пропорцій між її частинами: боковик не може займати більше ніж третину її формату, а висота заголовної частини не може перевищувати третину висоти таблиці.

7. Таблиці нумерують послідовно (за винятком поданих у додатках) в межах всієї роботи.

8. Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті (або на наступній сторінці після посилання).

9. Якщо таблиця має велику кількість рядків, то її можна переносити на наступну сторінку з написом «Продовження табл...» і зазначенням її номера. Якщо рядки таблиці виходять за межі сторінки, то в кожній частині таблиці повторюють її заголовок або нумерацію стовпців.

10. На всі таблиці мають бути зроблені посилання в тексті (наприклад, табл. 2.1). Кожна таблиця супроводжується стислим аналізом і висновками. При цьому в тексті не потрібно повторювати наведені в ній числові дані.

Формули нумерують через усю роботу, так само як таблиці та рисунки. Порядковий номер формули зазначають у круглих дужках праворуч від неї. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба робити безпосередньо під формулою, починаючи зі слова «де» без двокрапки, відповідно до послідовності, в якій вони подаються в формулі.

Посилання в тексті на порядковий номер формули роблять у круглих дужках, наприклад, «...у формулі (1)». Рівняння і формули треба виділяти з тексту окремими рядками, вище і нижче них потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується на одному рядку, його слід перенести після знака рівності або після знаків плюс, мінус, множення або ділення, повторюючи кожен з них на наступному рядку.

На запозичену з інших джерел інформацію обов'язково роблять посилання, які додають одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де зазначають порядковий номер джерела зі списку літератури та відповідну сторінку, наприклад: [3, с.15] або під текстом цієї сторінки у вигляді посилання, в якому вказують прізвище та ініціали автора, назву джерела, місце видання, назву видавництва, рік видання та сторінку.

Список бібліографічних джерел розміщують після висновків у порядку посилань на них у тексті або в такій послідовності:

закони України;

інструкції та нормативні акти міністерств і відомств;

наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана українською або російською мовами;

наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана іншими мовами.

При оформленні додатків до курсової роботи слід дотримуватись таких правил:

послідовність розміщення додатків визначається порядковим номером посилань на них в тексті роботи;

кожний додаток має починатися з нової сторінки;

кожний додаток, незалежно від його характеру, повинен мати заголовок, надрукований угорі по центру аркуша малими літерами з першої великої. Слово «Додаток» друкується зліва, перед заголовком, нумерується за допомогою великих літер української абетки (за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь), наприклад, «Додаток В»;

текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи.

Оформлена курсова робота відповідно до перелічених вимог має бути зброшурована. На першій і останній сторінках студент-виконавець ставить свій підпис і дату остаточного завершення роботи.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота із дисципліни «Економіка підприємства» виконується як індивідуальне завдання і оцінюється шляхом визначення загального балу за її зміст і захист. В оцінюванні змісту курсової роботи використовуються такі критерії:

1. відповідність змісту курсової роботи отриманому завданню;
2. повнота виконання роботи і вірність проведених розрахунків;
3. наукова і практична обґрунтованість висновків;
3. стиль, логічність викладу фактів і думок, відповідність вимогам до оформлення роботи;
4. самостійність виконання.

Захист курсової роботи здійснюється за розкладом консультацій. Оцінювання знань, продемонстрованих під час захисту роботи, проводиться з урахуванням таких критеріїв:

1. розуміння матеріалу, ступінь засвоєння теорії та методології вирішення питань, що розглядаються;
2. ступінь засвоєння фактичного матеріалу дисципліни;
3. поінформованість в літературі стосовно питань, що розглядаються;
4. уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, що пов'язані з темою курсової роботи;
5. уміння захищати свою позицію та робити узагальнення на основі набутих знань з економіки підприємства.

Для курсової роботи

Пояснювальна записка (зміст викладення матеріалу)	Оформлення роботи	Захист роботи	Сума балів
до 40	до 30	до 30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	Зараховано
82-89	B	Зараховано
74-81	C	Зараховано
64-73	D	Зараховано
60-63	E	Зараховано
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення.
2. Салов В.О. Створення навчальної літератури для вищої школи : навч. посіб. / В.О. Салов, Ю.О. Шабанова, О.Н. Ільченко ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 187 с.
3. Солодовник Л.М., Пономаренко П.І. Економіка виробничого підприємства: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – 269 с.
4. Аксенов, А.П. Экономика предприятия: Учебник / А.П. Аксенов, И.Э. Берзинь, Н.Ю. Иванова; Под ред. С.Г. Фалько. – М.: КноРус, 2013. – 350 с.
5. Базилевич, А.И. Экономика предприятия (фирмы): Учебник для бакалавров / 6. В.Я. Горфинкель, А.И. Базилевич, Л.В. Бобков. – М.: Проспект, 2013. – 640 с.
7. Волков О.И. Экономика предприятия: Учебное пособие / О.И. Волков, В.К. Кляренко. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 264 с.
8. Грибов, В.Д. Экономика предприятия: Учебник. Практикум / В.Д. Грибов, В.П. Грузинов. – М.: КУРС, НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 448 с.
9. Жиделева, В.В. Экономика предприятия: Учебное пособие / В.В. Жиделева, Ю.Н. Каптейн. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2012. – 133 с.
10. Крум, Э.В. Экономика предприятия: Учебное пособие / Э.В. Крум. – Мн.: ТетраСистемс, 2013. – 192 с.
11. Паламарчук, А.С. Экономика предприятия: Учебник / А.С. Паламарчук. – М.: ИНФРА-М, 2013. – 458 с.
12. Тертышник, М.И. Экономика предприятия: Учебное пособие / М.И. Тертышник. – М.: ИНФРА-М, 2013. – 328 с.

13. Чалдаева, Л.А. Экономика предприятия: Учебник / Л.А. Чалдаева. – М.: Юрайт, 2011. – 348 с.
14. Чалдаева, Л.А. Экономика предприятия: Учебник для бакалавров / Л.А. Чалдаева. – М.: Юрайт, 2013. – 410 с.
15. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – [2-ге вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2003. – 528 с.

Зразок титульного аркуша курсової роботи

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

КУРСОВА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

варіант _____

Студента II курсу ЕП - - групи
напряму підготовки економіка підприємства

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Дніпропетровськ – 2015 рік

Зразок оформлення завдання на курсову роботу

**Завдання
на курсову роботу
з дисципліни «Економіка підприємства»**

варіант №__

Вихідні дані до курсової роботи: виробнича програма, техніко-економічні показники роботи підприємства, та інше (відповідно до вихідних даних за варіантами).

Завдання:

1. Визначення потреби в активах, виходячи з якої розраховується величина капітальних вкладень, необхідних для реалізації проекту створення підприємства;
2. Проведення розрахунку експлуатаційних витрат (собівартості), за допомогою якого визначаються витрати, необхідні для функціонування підприємства;
3. Розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства, за якими оцінюється очікуваний економічний ефект створення нового підприємства.

Завдання видав _____

Завдання прийняв до виконання _____

Дата видачі завдання: _____

Вихідні данні

Таблиця 1

Показник	Одиниця виміру	Варіант														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Площа виробничих будівель	м ²	2365	2116	2296	2090	1951	1823	2199	2068	2034	2369	2233	2291	1894	2079	2020
Вартість створення 1 м ² площі виробничих будівель	тис.грн	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	3	3
вартість нематеріальних активів	тис.грн	112	114	96	96	117	92	103	116	104	99	90	96	111	103	105
Вартість матеріалу (за тонну):																
Стрічка сталева	тис.грн	27	28	26	33	32	28	26	30	30	33	29	27	27	32	29
Чавун ливарний	тис.грн	32	29	27	34	33	31	30	31	29	34	31	29	31	32	36
Емаль дротова	тис.грн	34	37	40	38	39	39	39	34	41	35	40	38	39	41	35
Динамна сталь	тис.грн	14	18	14	16	17	17	17	17	15	16	16	14	14	16	15
Срібло	тис.грн	3962	3778	4456	3940	4211	3952	4314	4352	4128	3988	4757	4422	4613	3630	4588
Мідні труби	тис.грн	173	149	186	189	180	190	150	158	159	166	148	161	182	151	149
Труби на змійовик	тис.грн	37	40	38	45	36	42	39	38	43	39	36	38	40	45	45
Емаль чорна	тис.грн	73	74	77	84	83	84	95	92	74	75	84	83	76	86	85
Середньорічна зарплатня:																
Працівники основного виробництва	грн/люд	2432	2955	2700	2844	2956	2750	2556	2816	2332	2473	2995	2374	2511	2576	2636
Працівники допоміжного виробництва	грн/люд	2038	2309	2382	2173	2041	2375	1824	2115	2226	2273	1802	2276	2008	2149	2351
Директор	грн/люд	3458	3623	3247	3876	3793	3830	3406	3170	3339	3240	4195	3282	4129	4071	3381
Технічний директор	грн/люд	2751	3219	3144	3215	3507	3552	3249	2788	2996	3286	3514	2856	2939	2817	3295
Начальник ділянки	грн/люд	2818	3346	3100	2819	3351	2528	2722	2946	2877	3046	2865	2904	3351	2711	2703
Інженер	грн/люд	2488	2696	2424	2519	2953	2811	2574	2323	2583	2747	2999	2723	2740	2786	2509
Коефіцієнт дисконтування	%	11	10	12	11	10	12	11	12	11	11	10	11	10	11	12
Постійні витрати за варіантом 1	млн. грн	780	762	904	805	887	729	739	836	831	760	785	788	798	755	839
Постійні витрати за варіантом 2	млн. грн	1311	1544	1187	1545	1283	1244	1412	1374	1303	1517	1270	1390	1524	1349	1454
Змінні витрати на одиницю продукції за варіантом 1	грн/од.	207	185	214	209	190	210	162	171	171	171	178	167	207	165	189
Змінні витрати на одиницю продукції за варіантом 2	грн/од.	104	89	98	86	97	82	87	108	99	105	106	103	88	86	83

Продовження табл. 1

Показник	Одиниця виміру	Варіант														
		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Площа виробничих будівель	м ²	1990	1823	2108	1853	1998	1961	2267	1962	1885	2313	2323	1995	2023	2257	2182
Вартість створення 1 м ² площі виробничих будівель	тис.грн	3	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3	3	4	4	3
вартість нематеріальних активів	тис.грн	111	106	118	106	108	92	100	98	92	105	116	118	92	109	104
Вартість матеріалу (за тонну):																
Стрічка сталевая	тис.грн	30	29	28	33	29	26	29	29	31	31	30	26	30	34	28
Чавун ливарний	тис.грн	30	34	34	29	36	30	34	34	35	30	35	28	36	40	35
Емаль дротова	тис.грн	38	42	36	35	39	37	33	32	39	33	41	35	36	40	39
Динамна сталь	тис.грн	16	17	17	16	17	18	16	14	18	14	16	14	17	16	18
Срібло	тис.грн	4363	3731	4143	3793	3881	4450	4566	4001	4645	4305	3610	3619	4583	5469	4239
Мідні труби	тис.грн	168	185	151	176	155	158	182	153	187	157	146	180	177	175	157
Труби на змійовик	тис.грн	42	44	42	46	41	43	43	42	40	48	40	41	38	38	43
Емаль чорна	тис.грн	96	92	87	92	88	77	88	86	95	95	76	84	78	72	74
Середньорічна зарплатня:																
Працівники основного виробництва	грн/люд	2445	2507	2641	2702	2808	2313	2601	2725	2575	2428	2443	2921	2863	2867	2300
Працівники допоміжного виробництва	грн/люд	2306	1957	1950	1823	2322	1811	2115	1845	2343	1991	1935	2327	1814	1655	2173
Директор	грн/люд	3669	3795	4131	3657	3962	3193	3259	3694	3482	3861	3829	4109	3190	3816	3633
Технічний директор	грн/люд	3311	3377	2746	3453	3068	2962	2845	3544	3414	3578	2802	3569	3367	3591	3172
Начальник ділянки	грн/люд	3265	2587	2673	3116	2667	3230	3164	3288	3117	3256	2871	2749	3283	3132	3235
Інженер	грн/люд	2646	2427	2915	2486	2855	2674	2798	2664	2562	2647	2469	2434	2787	3187	2875
Коефіцієнт дисконтування	%	10	10	10	11	11	11	10	10	10	11	10	10	10	12	11
Постійні витрати за варіантом 1	млн. грн	780	926	805	858	865	763	861	832	928	924	759	904	864	1010	949
Постійні витрати за варіантом 2	млн. грн	1239	1504	1383	1251	1247	1326	1376	1299	1282	1546	1542	1521	1301	1284	1405
Змінні витрати на одиницю продукції за варіантом 1	грн/од.	215	188	214	203	164	163	177	180	194	206	202	183	168	165	178
Змінні витрати на одиницю продукції за варіантом 2	грн/од.	96	93	89	93	84	106	96	94	102	98	100	105	86	96	88

Таблиця 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	1			2			3			4			5		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	700	650	720	691	639	709	716	670	688	663	608	697	715	653	742
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	1000	900	550	1040	987	721	1206	1058	495	910	1209	746	1018	1197	591
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	800	600	300	877	838	299	1051	817	404	744	821	361	914	686	328
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	389	393	381	419	431	409	384	396	415	374	361	439	372	360	413
для перевезення готової продукції	тис. грн	120	121	116	107	118	101	105	113	110	100	112	113	104	107	104
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	17	20	18	19	17	18	19	21	20	20	20	19	18	17	17
для перевезення готової продукції	т	7	8	9	9	8	7	7	8	7	8	9	7	8	9	7

Продовження табл. 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	6			7			8			9			10		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	632	593	682	637	672	656	594	613	667	634	625	658	713	652	737
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	1240	866	575	1319	931	701	1024	948	634	940	1093	764	938	947	647
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	848	735	326	1038	775	330	1056	553	408	770	809	338	1099	598	420
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	366	426	365	393	395	424	373	409	407	412	376	386	375	341	386
для перевезення готової продукції	тис. грн	102	118	103	110	107	100	112	119	106	107	102	120	104	112	99
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	18	19	20	18	19	17	18	19	21	20	18	19	17	18	19
для перевезення готової продукції	т	8	7	8	9	8	9	8	7	8	7	9	9	7	8	9

Продовження табл. 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	11			12			13			14			15		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	716	599	676	707	593	663	660	644	652	727	636	653	668	626	664
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	1102	1114	557	1357	1131	569	1271	955	724	982	884	639	1144	1030	747
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	887	782	310	748	729	406	758	827	349	749	783	339	825	825	333
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409
для перевезення готової продукції	тис. грн	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18
для перевезення готової продукції	т	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7

Продовження табл. 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	16			17			18			19			20		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	634	659	724	683	648	661	640	611	656	683	626	668	710	674	722
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	1027	949	700	961	1179	722	1144	1097	525	1001	893	509	1038	1118	602
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	1014	804	324	992	662	270	959	550	348	870	689	358	918	671	391
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409
для перевезення готової продукції	тис. грн	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18
для перевезення готової продукції	т	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7

Продовження табл. 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	21			22			23			24			25		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	678	642	670	644	681	713	675	611	699	718	623	687	653	596	746
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	941	1053	625	1377	1151	744	1342	859	540	1306	944	743	1278	1252	500
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	1066	620	368	824	687	297	757	609	377	873	643	294	854	824	400
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409
для перевезення готової продукції	тис. грн	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18
для перевезення готової продукції	т	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7

Продовження табл. 2

Показник	Величина за варіантами															
	Одиниця виміру	26			27			28			29			30		
		компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3	компресор тип 1	компресор тип 2	компресор тип 3
Ціна компресора	грн	669	608	748	670	667	708	699	642	655	703	666	658	699	655	651
Обсяг виробництва, всього	тис. од.	1118	885	720	1211	1031	548	1321	901	681	1293	981	737	918	833	598
В тому числі доля реалізації продукції відповідно до договорів купівлі – продажу	тис. од.	889	579	303	925	636	376	895	638	309	772	634	303	928	717	395
Вартість транспортного засобу, тис. грн																
для перевезення сировини та матеріалів	тис. грн	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409	419	431	409
для перевезення готової продукції	тис. грн	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101	107	118	101
Вантажопідйомність транспортного засобу, т																
для перевезення сировини та матеріалів	т	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18	19	17	18
для перевезення готової продукції	т	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8	7